

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VII

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem.
2. Formułuje pytania i udziela odpowiedzi odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej.
3. Wypowiada komunikaty zawierające proste informacje typu pojęcia: emigracja, germanizacja, noc paskiewiczowska, praca organiczna, rzeź galicyjska, rabacja, skok demograficzny, fabryka, Wiosna Ludów, secesja, wojna secesyjna, segregacja rasowa, kolonializm, „perła w koronie” ,manifestacja, Biali, Czerwoni, wojna pozycyjna, branka, katorga, rugi pruskie, strajk szkolny, autonomia, monarchia dualistyczna, „piękna epoka” , strajk generalny, „krwawa niedziela” , ententa, wojna pozycyjna i manewrowa, sanacja.
4. Rozumie uwagi nauczyciela i stosuje się do nich.

Czytanie:

1. Rozumie ogólny sens czytanych wiadomości.
2. Uczeń wie, kim był Piotr Wysocki, Abraham Lincoln, Otton Bismarck, Romuald Traugutt, Michał Drzymała, Hipolit Cegielski, Henryk Sienkiewicz, Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Hitler, Stalin, Mikołaj II, Lenin, Ignacy Paderewski, Woodrow Wilson.
3. Stara się płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym czytać głośno treść tematów.

Słuchanie:

Rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów.

1. Reaguje na wypowiedzi innych w sposób werbalny i niewerbalny (mimiką, gestem, postawą).
Uczeń rozumie i potrafi wymienić:
  - a. najważniejsze postanowienia kongresu,
  - b. idee polityczne początku XIX w. ,
  - c. główne wynalazki XIX w. i XX w. ,
  - d. główne represje rosyjskie stosowane wobec Polaków po upadku powstania styczniowego,
  - e. skróty: endecja, PPS, ZSRS.
2. Podaje potrzebne informacje z wysłuchanego komunikatu.
Uczeń potrafi wskazać na mapie: państwa do których udali się polscy uchodźcy po powstaniu listopadowym; ziemie poszczególnych zaborów i je nazywa; obszary europejskie, które zostały ogarnięte wystąpieniami

rewolucyjnymi; ziemie polskie, na których w okresie Wiosny Ludów doszło do wystąpień; Piemont, Austrię, Rzym, Rosję, obszar cesarstwa niemieckiego, obszar USA w XX w., państwa ententy; tereny ogarnięte działaniami zbrojnymi w czasie powstania; obszar zaboru rosyjskiego i pruskiego; poszczególnych zaborców; państwa najlepiej rozwinięte pod względem gospodarczym; członków trójprzymierza i trójporozumienia; ziemie zajęte przez III Rzeszę; granice II Rzeczypospolitej.

Uczeń potrafi wymienić najważniejsze daty wydarzeń:

obrad Kongresu Wiedeńskiego; wybuchu Wiosny Ludów; kiedy trwała wojna rosyjsko – japońska; co się wydarzyło w 1863r. , w 1905r, 1914, 1917, 1918; kiedy wybuchła i zakończyła się I wojna światowa i rewolucja lutowa oraz przewrót bolszewicki; kiedy doszło do przewrotu majowego.

Pisanie:

1. Buduje proste wypowiedzi na podany temat.
2. Z pomocą nauczyciela zapisuje notatki.
3. Instruowany przez nauczyciela lub innych uczniów uzupełnia prosty schemat, tabelę, rebus, krzyżówkę.
4. Stara się o estetykę zapisu wypowiedzi.

Uczeń potrafi krótko opisać:

- a. antypolskie działania cara Mikołaja I,
- b. sytuację Królestwa Polskiego przed powstaniem listopadowym i po jego upadku,
- c. sytuację w zaborach pruskim i austriackim po powstaniu listopadowym,
- d. położenie Polaków w zaborze rosyjskim przed powstaniem styczniowym,
- e. sytuację Polaków w każdym trzech zaborów,
- f. życie codzienne na wsi i w mieście w okresie międzywojennym.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej.
2. Dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji.
3. Wypowiada się w sposób logiczny i uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym.

Potrafi :

- a. wyjaśnić następujące pojęcia: legitymizm, równowaga sił, restauracja, „tańczący kongres”, liberalizm, konserwatyzm, formy rusyfikacji stosowane przez carat, traktat wersalski, hiperinflacja, kolektywizacja, socjalizm, totalitaryzm, faszyzm, duce, czarne koszule, nazizm, noc kryształowa, gestapo, pucz monachijski, państwa osi, układ monachijski,

- b. omówić etapy zjednoczenia Włoch, omówić politykę kolonizatorów wobec kolonizowanych państw i obszarów,
  - c. omówić państwa, w których doszło do ruchów wolnościowych;
  - d. omówić postanowienia kongresu wiedeńskiego;
  - e. omówić cele, które stawiali sobie Węgrzy rozpoczynając powstania;
  - f. omówić cele, które stawiali sobie Polacy biorący udział w walkach z okresu Wiosny Ludów;
  - g. omówić społeczeństwo drugiej połowy XX w.;
  - h. omówić politykę kolonizatorów wobec kolonizowanych państw i obszarów;
  - i. omówić programy Białych i Czerwonych;
  - j. omówić represje carskie wobec Królestwa Polskiego po powstaniu styczniowym;
  - k. omówić formy oporu Polaków wobec germanizacji;
  - l. omówić dziedziny życia społecznego, które rozwinęły się na przełomie XIX i XX w.;
  - m. omówić poglądy socjalistów i narodowców;
  - n. omówić najważniejsze partie polityczne działające na ziemiach polskich i przedstawić główne punkty ich programów;
  - o. omówić przyczyny napięć w stosunkach międzynarodowych w Europie na początku XX w.;
  - p. omówić najważniejsze bitwy I wojny światowej i państwa, które wysłały siły interwencyjne do Rosji;
  - q. omówić główne założenia konstytucji marcowej;
  - r. przedstawić cechy rządów Mikołaja I i rządów bolszewickich;
  - s. przedstawić założenia orędzia Wilsona w sprawie polskiej;
  - t. przedstawić sytuację w państwach zaborczych w chwili zakończenia I wojny światowej;
  - u. przedstawić osiągnięcia Polaków na polu literatury, techniki, sportu, filmu;
  - v. omówić przebieg wojny w ostatnim jej roku trwania;
  - w. omówić sytuację Francji, Anglii i USA po zakończeniu wojny;
  - x. przedstawić miejsca w których kształtowały się ośrodki władz niepodległej Polski;
  - y. przedstawić wyznania II Rzeczypospolitej;
  - z. opowiedzieć o funkcjonowaniu monarchii dualistycznej;
  - aa. opowiedzieć o zmianach w technice i sztuce wojennej jakie zostały zastosowane podczas I wojny światowej;
  - bb. opowiedzieć o traktowaniu obywateli przez władze ZSRR.
1. Stosuje zasady poprawnej wymowy.
  2. Stosuje się do uwag nauczyciela i podejmuje próby doskonalenia wypowiedzi.

Czytanie:

1. Wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu.
2. Poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania tekstu.

Uczeń potrafi wskazać na mapie:

- a. Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicję, Rzeczpospolitą Krakowską, kraje w których następował najszybszy rozwój gospodarczy, północ i południe USA, kolonie brytyjskie,
- b. tereny na których rozgrywały się walki w okresie wojny polsko-rosyjskiej;
- c. miejsca największych bitew;
- d. państwa pokonane przez Królestwo Pruskie dążące do zjednoczenia Niemiec;
- e. większe kraje, które weszły w skład cesarstwa niemieckiego;
- f. przejawy autonomii galicyjskiej w różnych dziedzinach;
- g. stanowisko zaborców wobec sprawy polskiej;
- h. założycieli i państwa członkowskie Ligi Narodów;
- i. rozmieszczenie mniejszości narodowych.

Słuchanie:

1. Z pomocą nauczyciela formułuje kilkuzdaniową wypowiedź.
2. Słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada.
3. Powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii.

Uczeń potrafi opowiedzieć kim byli: Kaliszanie, Edward Dembowski, Józef Bem, Kamila Cavoura, Giuseppe Garibaldiego, Aleksander Wielkopolski, Thomas Edison, bracia Lumiere, Aleksander Bell, Franciszek Ferdynand, E. Kwiatkowski, W. Grabski, I. Mościcki,

Uczeń rozumie, porównuje i analizuje:

- a. dlaczego największa liczba emigrantów działała we Francji;
- b. jakie zmiany przyniósł w Europie kongres wiedeński;
- c. etapy wojny krymskiej;
- d. kiedy rozgrywała się wojna secesyjna;
- e. na czym polega odwilż posewastopolska;
- f. różnice programowe wewnątrz polskiego ruchu socjalistycznego;
- g. dlaczego I wojna światowa oznaczała dla Polaków konieczność udziału w bratobójczych walkach;
- h. dlaczego J. Piłsudski stał się legendą.

Pisanie:

1. Samodzielnie zapisuje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu.
2. Stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

Uczeń potrafi opisać:

- a. sytuację polityczną Królestwa Polskiego;
- b. charakter powstania i działań wojennych w czasie powstania;
- c. położenie Polaków w zaborze pruskim;
- d. rozwój gospodarczy i demograficzny XVIII i XIX w.;
- e. przebieg powstania listopadowego i styczniowego;
- f. położenie Polaków pod trzema zaborami;
- g. politykę kolonizatorów wobec ludności kolonizowanych obszarów;
- h. zmiany, które w XIX stuleciu zaszły w funkcjonowaniu przemysłu i życiu społecznym;
- i. formy walki powstańczej i przebieg manifestacji patriotycznych;
- j. walkę w obronie języka polskiego w zaborze pruskim;
- k. niemiecką kolonizację w zaborze pruskim;
- l. formy rusyfikacji i germanizacji;
- m. znaczenie osiągnięć technicznych, elektryczności, telefonu, samochodu;
- n. życie codzienne w „pięknej epoce”;
- o. proces kształtowania się świadomości narodowej Polaków;
- p. strajki w Łodzi i orientacje prorosyjską i proaustriacką;
- q. działalność polskich organizacji paramilitarnych przed I wojną światową;
- r. wojnę pozycyjną i działalność Legionów;
- s. sposób przejścia władzy w Rosji przez bolszewików;
- t. przebieg I wojny światowej i przemiany zachodzące w Rosji w 1917 r.;
- u. życie w faszystowskich Włoszech;
- v. przewrót majowy i rządy sanacji;
- w. postawy Polaków po powstaniu styczniowym i funkcjonowaniu szkolnictwa w zaborze rosyjskim w okresie nasilonej rusyfikacji;

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Przedstawia własne zdanie w rozmowie.
2. Uczestniczy w rozmowie związanej z tematem.
3. Formułuje logiczne pytania i odpowiedzi.
4. Wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń.

Uczeń potrafi:

- a. omówić autonomię Królestwa Polskiego;
- b. omówić różne postawy Polaków wobec polityki carskiej;
- c. omówić twórców nielegalnej i legalnej opozycji w Królestwie Polskim;
- d. omówić przyczyny powstania i ukształtowania się Wielkiej Emigracji, powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej, wystąpień rewolucyjnych w Europie, Wiosny Ludów, powstania fabryk,
- e. omówić rolę Świętego Przymierza w Europie;

- f. omówić przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Prusy z Austrią i Francją;
- g. omówić przyczyny wybuchu wojny secesyjnej i zwycięstwa Północy w wojnie secesyjnej;
- h. omówić przyczyny i skutki carskich represji wobec Polaków i przyczyny klęski powstania styczniowego;
- i. przedstawić rolę Kościoła katolickiego w walce z germanizacją;
- j. przedstawić sytuację gospodarczą zaboru austriackiego i życie polityczne w Galicji;
- k. omówić o wpływie autonomii na szkolnictwo i kulturę w Galicji;
- l. omówić formy walki Polaków z germanizacją i rusyfikacją;
- m. przedstawić poglądy najważniejszych przywódców polskich partii, ze szczególnym uwzględnieniem stosunku do dążeń niepodległościowych i formy działalności polskich partii politycznych;
- n. przedstawić postawy aktywistów i pasywistów;
- o. przedstawić poglądy Włodzimierza Lenina;
- p. przedstawić przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji i warunki zawarcia pokoju w Brześciu w 1918 r.;
- q. omówić skutki militarne przystąpienia USA do wojny i warunki, które Niemcy przyjęły w akcie zawieszenia broni;
- r. omówić postanowienia konferencji paryskiej odnośnie ziem polskich;
- s. omówić przyczyny i skutki powstania dwóch bloków polityczno – militarnych na przełomie XIX i XX w. i rewolucji lutowej oraz przewrotu bolszewickiego w Rosji;
- t. omówić przyczyny i reformy objęcia władzy przez Mussoliniego i Hitlera;
- u. omówić politykę gospodarczą III Rzeszy i wobec Żydów;
- v. omówić ekspresyjną politykę Japonii i postanowienia traktatu wersalskiego;
- w. omówić trójpodział władzy w konstytucji marcowej;
- x. omówić życie codzienne w państwach totalitarnych;
- y. omówić stosunki Polaków z mniejszościami narodowymi;
- z. omówić przyczyny przewrotu majowego i uzasadnić dlaczego rządy w Polsce po przewrocie majowym nazwano autorytarnymi;
- aa. omówić dziedziny w których Polska przodowała w nauce i technice.

Czytanie:

1. Odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce.
2. Odróżnia elementy świata legendarnego i historycznego.

Uczeń potrafi:

- a. wskazać przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego i powołania Świętego Przymierza;

- b. wskazać czynniki, które doprowadziły do wzrostu demograficznego;
- c. wskazać przykłady pozytywnych i negatywnych skutków przemysłowienia dla środowiska naturalnego;
- d. wskazać różnice w przyczynach wybuchu Wiosny Ludów w poszczególnych krajach europejskich;
- e. wskazać różnice w położeniu Polaków pod trzema zaborami;
- f. wskazać konsekwencje wojny krymskiej i przyczyny Zjednoczenia Włoch;
- g. wskazać punkt zwrotny w wojnie secesyjnej;
- h. wskazać wpływ rozwoju nauk ścisłych na przemiany w technice i gospodarce;
- i. wskazać przyczyny ukształtowania się nowoczesnej świadomości Polaków;
- j. wskazać przyczyny powstawania partii o charakterze narodowym , ludowym i socjalistycznym;
- k. wskazać skutki rewolucji dla Rosji i zaboru rosyjskiego;
- l. wskazać przyczyny podziału społeczeństwa polskiego na dwie orientacje przed wybuchem I wojny światowej;
- m. wskazać znaczenie łagrów dla rozwoju przemysłu w ZSRS;
- n. wskazać wpływ wielkiego kryzysu na życie codzienne i działania podjęte przez rządy, aby je minimalizować;
- o. wskazać działania I RP, których celem było podniesienie gospodarcze kraju;
- p. wskazać okoliczności podpisywania traktatów przez Polskę w okresie międzywojennym i trudności Polski po zaborach na różnych płaszczyznach i sposoby jakimi władze II RP z nim walczyły.

Słuchanie:

1. Koncentruje uwagę podczas słuchania wypowiedzi innych, przekazuje najważniejsze treści.
2. Odróżnia informacje ważne od mniej ważnych.
3. Na podstawie słuchanego tekstu rysuje plan, ilustruje do tekstu, formułuje pytania.
4. Właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu.

Uczeń rozumie:

- a. znaczenie postanowień kongresu wiedeńskiego dla sytuacji Polaków;
- b. przyczyny ukształtowania się opozycji w Królestwie Polskim;
- c. odróżnia emigrację polityczną i zarobkową,
- d. wyjaśnia na przykładach przyczyny i następstwa konfliktów zbrojnych na świecie;
- e. wyjaśnia jakie najważniejsze zmiany zaszły w Polsce po 1989 r.
- f. wyjaśnia genezę i znaczenie branki;
- g. dostrzega znaczenie konstytucji;
- h. przyczyny pojawienia się ruchu związkowego i socjalistycznego;

Pisanie:

- i. Tworzy notatki zawierające wypowiedzenia pojedyncze i złożone. Uczeń potrafi opisać i scharakteryzować:
- j. rewolucję lipcową we Francji jako przykład dążeń liberalnych;
- k. rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego;
- l. programy polskich obozów politycznych na emigracji;
- m. różne postawy polskich polityków, wobec powstania i kwestii uwłaszczenia chłopów;
- n. przyczyny niepowodzenia wystąpień narodowowyzwoleńczych na ziemiach polskich;
- o. dlaczego Bismarcka nazywano ojcem zjednoczonych Niemiec;
- p. wpływ XIX – wiecznych przemian gospodarczych na funkcjonowanie systemów władzy oraz kształtowanie się nowych grup społecznych;
- q. politykę USA na obszarze Chin;
- r. europejski wyścig o kolonie i uzasadnić, że Wielka Brytania była państwem kolonialnym;
- s. dekret rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów;
- t. politykę Aleksandra Wielkopolskiego;
- u. przyczyny powstania dwóch sojuszy wojskowych;
- v. dlaczego państwa zaborcze próbowały pozyskać przychyłość Polaków;
- w. uzasadnia światowy charakter działań wojennych w latach 1914 – 1917 i charakteryzuje wpływ techniki wojennej na przebieg działań militarnych;
- x. postawy Polaków przed wybuchem I wojny światowej i różne poglądy polityczne;
- y. stosunek poszczególnych państw do sprawy polskiej w okresie I wojny światowej;
- z. dlaczego przeprowadzono tzw. czystki w armii i władzach ZSRS;
- aa. działania, które wzmocniły Polskę gospodarczo i sytuację międzynarodową Polski;
- bb. zamach majowy i zmiany, które po nim zaszły.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych.
2. Rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na dany temat.
3. Stosuje odpowiednie słownictwo, buduje wypowiedź o charakterze opisu i instrukcji.
4. Wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi.
5. Dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji języka.

Uczeń potrafi:

- a. Uzasadnić dlaczego Piemont stał się liderem zjednoczenia Włoch i wpływ wojny secesyjnej na rozwój USA;
- b. Uzasadnić prymat Niemiec i USA w gospodarce światowej początku XX w.;
- c. Uzasadnić poparcie udzielone zaborcom przez Dmowskiego i Piłsudskiego;
- d. omówić znaczenie rewolucji przemysłowej dla pozycji i rozwoju wybranych państw;
- e. omówić znaczenie polskich organizacji paramilitarnych;
- f. omówić związek między rewolucją 1905 r. w Rosji, a rewolucją na ziemiach polskich;
- g. omówić wpływ sytuacji międzynarodowej na możliwości odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r.;
- h. omówić bezpośrednie i pośrednie przyczyny wybuchu I wojny światowej;
- i. omówić różne cele państw biorących udział w konferencji pokojowej;
- j. omówić znaczenie traktatu laterańskiego i znaczenie postanowień traktatu wersalskiego wobec Niemiec dla powstania i sukcesu NSDAP;
- k. omówić politykę zachodniej Europy w stosunku do III Rzeszy;
- l. omówić przyczyny przejścia władzy przez Hitlera i Mussoliniego;
- m. omówić politykę państwa wobec mniejszości;
- n. omówić polską politykę wobec III Rzeszy i ZSRS;
- o. omówić przyczyny i skutki powstań i wojny bolszewickiej;
- p. omówić cechy polskiego państwa autorytarnego;
- q. wyjaśnić rolę postanowień kongresu wiedeńskiego w historii Europy XIX w.;
- r. wyjaśnić różnice w sytuacji Polaków żyjących pod trzema zaborami i wpływ powstań na politykę państw zaborczych wobec Polaków;
- s. wyjaśnić dlaczego Prusy stały się państwem, które zjednoczyło Niemcy;
- t. wyjaśnić przyczyny niechętnego stosunku Francji do procesu jednoczenia Niemiec;
- u. wyjaśnić dlaczego pod koniec XIX w. USA stały się mocarstwem;
- v. wyjaśnić genezę różnic w poglądach polskich ugrupowań politycznych w Królestwie Kongresowym;
- w. wyjaśnić na czym polegało kształtowanie się nowoczesnej świadomości Polaków;
- x. wyjaśnić rolę USA w pokonaniu państw centralnych;
- y. przedstawić znaczenie działalności Traugutta jako dyktatora powstania;
- z. przedstawić przyczyny i skutki powstań oraz plebiscytów;

- aa. porównać charakter walk z okresu dwóch powstań ;
- bb. porównać położenie Polaków w trzech zaborach, biorąc pod uwagę życie kulturalne, polityczne i gospodarcze;
- cc. porównać państwa demokratyczne z totalitarnymi;

Czytanie:

1. Wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi.
2. Przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, odczytuje przenośny sens wysłuchanych treści.
3. Wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu.

Uczeń rozumie i analizuje:

- a. okres napoleoński i epokę restauracji, poglądy polskich emigrantów;
- b. znaczenie oświaty, kultury i gospodarki dla utrzymania polskości w zaborze rosyjskim;
- c. analizuje przyczyny polityczne, które doprowadziły do sięgnięcia po władzę przez J. Piłsudskiego i jego obóz;
- d. przyczyny rozwoju kultury masowej i jej znaczenie dla młodego państwa polskiego;
- e. osiągnięcia II Rzeczypospolitej
- f. różnice między celami politycznymi różnych nurtów opozycji w Królestwie Polskim;
- g. zróżnicowane podejście rządów i społeczeństw krajów Europy do polskich emigrantów;
- h. dlaczego niektóre dzieła polskiej kultury mogły zostać upublicznione jedynie na emigracji, a nie w kraju pod zaborami;
- i. analizować stosunek Chłopickiego do powstania i rozumie wpływ poglądów dyktatora na podjęte przez niego decyzje;
- j. manipulację władz austriackich prowadząca do rzezi galicyjskiej;
- k. przyczyny niepowodzenia powstania z 1864 r.
- l. znaczenie wprowadzenia maszyn do rozwoju gospodarczego i demograficznego;
- m. konsekwencje wojny krymskiej dla Rosji i zjednoczenia Włoch;
- n. dlaczego Francja stała się sojusznikiem Piemontu;
- o. znaczenie warunków pokoju między Francją a Prusami dla dalszego rozwoju Niemiec;
- p. pozytywne i negatywne skutki kolonializmu;
- q. przyczyny dla których Niemcy późno się włączyły w wyścig o kolonie;
- r. znaczenie dekretu rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów
- s. znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w kulturze polskiej;
- t. znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w społeczeństwie zaboru rosyjskiego;

- u. działania dzięki którym Niemcy stały się najsilniejszym państwem w Europie;
- v. znaczenie rewolucji rosyjskiej dla przebiegu I wojny światowej;
- w. znaczenie Aktu 5 listopada i orędzia prezydenta Wilsona dla sytuacji Polaków;
- x. znaczenie klęski państw centralnych dla sprawy polskiej;
- y. znaczenie COP, wojny celnej i Gdyni dla funkcjonowania polskiej gospodarki;
- z. wpływ sytuacji międzynarodowej na odzyskanie niepodległości przez Polskę;
- aa. zmiany polityczne, które zaszły w Rosji w wyniku rewolucji lutowej i przewrotu bolszewickiego;
- bb. wprowadzenie kultu jednostki i jego znaczenie dla utrzymania władzy w ZSRS;
- cc. analizuje przyczyny i skutki kryzysu gospodarczego i przyczyny narodzin sojuszu państw osi;
- dd. analizuje konsekwencje istnienia wielu partii i mniejszości narodowych w sejmie;
- ee. znaczenie wojny z bolszewikami dla kształtowania się granicy wschodniej;
- ff. przyczyny zamordowania pierwszego prezydenta;

Pisanie:

1. Komponuje poprawnie pod względem składniowym, stylistycznym, językowym, wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji.
2. Redaguje instrukcje użytkowe i reguły zachowań w różnych sytuacjach życiowych.
3. Dokonuje autokorekty napisanego tekstu.

Uczeń potrafi opisać i wskazać:

- a. postawy liberalne i konserwatywne we współczesnym świecie;
- b. rolę Ksawerego Druckiego – Lubeckiego w życiu gospodarczym Królestwa Polskiego;
- c. międzynarodowe uwarunkowania wybuchu powstań narodowych i przyczyny ich upadku;
- d. różnice między przyczynami Wiosny Ludów na różnych obszarach europejskich;
- e. wpływ idei romantyzmu na wystąpienia narodowyzwoleńcze okresu Wiosny Ludów;
- f. polityczne aspekty wprowadzenia autonomii w Galicji;
- g. konflikty narodowościowe w Galicji;
- h. wpływ zjednoczenia Niemiec na politykę władz pruskich wobec Polaków i wpływ germanizacji na kształtowanie postaw Polaków w Wielkopolsce;

- i. wpływ zaborów na kształtowanie się nowoczesnego narodu polskiego;
- j. wpływ rozwoju kina, fotografii i prasy na kształtowanie się nowych poglądów;
- k. wpływ przemian polityczno – gospodarczych na tematykę dzieł literackich i wpływ przemian w gospodarce na sposoby sprawowania władzy;
- l. specyfikę polskich ruchów politycznych na tle światowym;
- m. dzisiejsze polskie partie polityczne, które odwołują się do tradycji ugrupowań powstałych na przełomie XIX i XX w.;
- n. różne cele uczestników rewolucji i różnice pomiędzy nimi;
- o. przyczyny interwencji państw zachodnich w Rosji;
- p. wpływ położenia geograficznego Niemiec na ich sytuację strategiczną;
- q. metody sprawowania władzy przez Mikołaja II, Rząd Tymczasowy i bolszewików;
- r. skutki podpisania i niepodpisania małego traktatu wersalskiego;
- s. przyczyny i skutki wielkich kryzysów gospodarczych dostrzega ich powiązanie z polityką wewnętrzną państwa;
- t. przyczyny niechęci nazistów wobec Żydów;
- u. przyczyny agresywnej polityki Japonii i III Rzeszy;
- v. politykę zagraniczną i łamanie postanowień traktatu wersalskiego przez III Rzeszę.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązywania problemu, wykonania zadania.
2. Podejmuje rozmowę na temat jakiegoś zagadnienia historycznego spoza materiału znajdującego się w podręczniku.
  - Uczeń potrafi omówić, przedstawić i uzasadnić oraz porównać:
    - a. że kongres wiedeński był triumfem konserwatyzmu;
    - b. polską Wiosną Ludów z europejską;
    - c. długofalowe skutki różnej polityki zaborców wobec Polaków;
    - d. sytuację międzynarodową w chwili wybuchu powstania listopadowego i styczniowego;
    - e. szansę powodzenia powstania styczniowego;
    - f. carską politykę wobec Polaków po powstaniu;
    - g. wpływ sytuacji międzynarodowej Austrii na wprowadzenie autonomii;
    - h. konsekwencje różnego podejścia do kwestii odzyskania niepodległości przez Polskę;
    - i. przyczyny klęski państw centralnych i czynniki militarne, gospodarcze i demograficzne;
    - j. postawy Polaków i sposób wykorzystania sytuacji międzynarodowej do odzyskania niepodległości przez Polskę;

- k. wpływ różnych interesów na postanowienia konferencji paryskiej odnośnie ziem polskich;
- l. wpływ wielkiej wojny na powstawanie nowych kierunków w sztuce i rozwój kultury masowej;
- m. wpływ kolektywizacji i industrializacji na życie codzienne obywateli ZSRS;
- n. rolę propagandy w sukcesie A. Hitlera i B. Musolliniego
- o. długofalowe skutki postanowień traktatu wersalskiego;
- p. przyczyny polityki państw zachodnich w stosunku do II Rzeszy i jej skutki;
- q. przyczyny i proces kształtowania się sojuszu II Rzeszy – Włochy – Japonia;
- r. wady i zalety sceny politycznej Polski w pierwszej połowie lat 20. XX w. ;
- s. porównuje konstytucję marcową kwietniową i analizuje przyczyny zmian w konstytucji kwietniowej;

Czytanie:

1. Czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym teksty spoza wiadomości przewidzianych w programie nauczania.
2. Odczytuje głośno treści tematów i dokonuje ich interpretacji.
 Uczeń spostrzega i rozumie:
  - a. wpływ różnych postaw dyktatorów powstania na jego losy;
  - b. wpływ stosunków międzynarodowych na sytuację Królestwa Polskiego, Wielkopolski i Galicji;
  - c. genezę różnych programów politycznych ugrupowań na emigracji;
  - d. zmiany w celach stawianych sobie przez Polaków;
  - e. trwające do dziś konsekwencje amerykańskiego niewolnictwa oraz wojny secesyjnej;
  - f. założenia polityki Bismarcka wobec Francji;
  - g. skutki kolonializmu we współczesnym świecie;
  - h. konsekwencje wyścigu o zdobycie jak najcenniejszych obszarów kolonialnych;
  - i. wpływ stosunków międzynarodowych na sytuację Królestwa Polskiego;
  - j. wpływ germanizacji na kształtowanie postaw Polaków;
  - k. wpływ ideologii narodowej na wydarzenia w Europie i w I połowie XX wieku;
  - l. wpływ interesów państw Europy zachodniej na postanowienia konferencji odnośnie Polski;
  - m. współczesne konsekwencje powstania potęg przemysłowych na przełomie XIX i XX wieku;

- n. rywalizację o kolonie, czyli podstawową przyczynę wybuchu wielkiej wojny;
- o. wpływ postanowień traktatu wersalskiego na zmiany polityczne w Europie i politykę Niemiec
- p. przyczyny polityki państw zachodnich wobec III Rzeszy
- q. dlaczego bitwa Warszawska jest jedną z bitew, które decydowały o losach Europy;
- r. dokonania Polaków na polu nauki i techniki oraz ich znaczenie dla gospodarki i obronności kraju;
- s. znaczenie Bitwy Warszawskiej dla losów Polski i Europy;

Słuchanie:

1. Odczytuje przenośny sens wysłuchanych wiadomości.
Uczeń potrafi uzasadnić i porównać oraz wskazać:
  - a. dlaczego zjednoczenie Niemiec zakłócało równowagę europejską;
  - b. rolę Garibaldi i Caovura w zjednoczeniu Włoch;
  - c. wpływ powstania styczniowego na zmianę form walki o niepodległość;
  - d. wpływ nowych rodzajów broni na przebieg działań wojennych;
  - e. wpływ sytuacji międzynarodowej na sprawę polską w okresie I wojny światowej;
  - f. źródła przemian obyczajowych;
  - g. genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i ich powiązania z tendencjami ogólnoświatowymi;
  - h. genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i ich powiązania z tendencjami ogólnoświatowymi;
  - i. na negatywne współczesne skutki budowy COP.

Pisanie:

2. Tworzy samodzielne wypowiedzi cechuje się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doborem środków językowych.
3. Wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcją, fleksyjną i składniową i estetyką zapisu wypowiedzi.
4. Uczeń zna wiadomości wykraczające spoza podstawy programowej.
Uczeń opisuje:
  - a. walkę idei liberalnych z konserwatywnymi na przykładzie I połowy XIX wieku;
  - b. różne postawy Polaków w zaborze rosyjskim;
  - c. zmiany w Rosji spowodowane rewolucją;
  - d. genezę konfliktów religijnych i narodowościowych w II RP;
  - e. polską politykę zagraniczną wobec Czechosłowacji i Litwy oraz wskazuje jej konsekwencje;
  - f. koncepcję polityki zagranicznej J. Piłsudskiego;;
  - g. polską politykę zagraniczną.